Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
Ceredigion
Public Services Board

Caru·Love Ceredigion

Cyfarfod 34
24 Ebrill 2023, 13:30
Cyfarfod Rhithiol ar Zoom

COFNODION

Yn bresennol:	
Y Cynghorydd Bryan Davies (BD)	Cadeirydd y Bwrdd, Cyngor Sir Ceredigion
Hazel Lloyd Lubran (HLL)	Is-gadeirydd y Bwrdd, CAVO
Barry Rees (BR)	Cyngor Sir Ceredigion
Dr. Phil Kloer (PK)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Iwan Cray (IC)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Gavin Bown (GB)	Cyfoeth Naturiol Cymru
Rachel Jarvis (RJ)	Cyfoeth Naturiol Cymru
Gwilym D. Jones (GJ)	Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant
Megan Harris (MH)	Tîm Iechyd y Cyhoedd, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Rhodri Llwyd Morgan (RhLlM)	Prifysgol Aberystwyth
Hefyd yn bresennol:	
Jan Batty (JB)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Dr Peter Skitt (PS)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Claire Bryant (CB)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Amy Richmond-Jones (ARJ)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Bailie Olivia-Jones (BOJ)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Cathryn Morgan (CM)	Cyngor Sir Ceredigion
Y Cynghorydd Keith Evans (KE)	Cyngor Sir Ceredigion
Caitlin Theodorou (CT)	Cyngor Sir Ceredigion
Alun Williams (AW)	Cyngor Sir Ceredigion
Carys Huntly (CH)	Cyngor Sir Ceredigion
Y Cynghorydd Matthew Vaux (MV)	Cyngor Sir Ceredigion
Tîm Cymorth y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus:	
Diana Davies (DD)	Cyngor Sir Ceredigion
Naomi McDonagh (NMc)	Cyngor Sir Ceredigion
Sara Dafydd (SD)	Cyngor Sir Ceredigion

Anwen Thomas (AT)	Cyngor Sir Ceredigion
Teleri Elias (TE)	Cyngor Sir Ceredigion
Tim Bray (TB)	Cyngor Sir Ceredigion

34.1	**Ymddiheuriadau, cyflwyniadau a datgelu buddiannau**

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod.

Ymddiheuriadau:

Y Cynghorydd Elwyn Williams	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Steve Moore	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Judith Hardisty	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Christine Harley	Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol
Yr Uwcharolygydd Ross Evans	Heddlu Dyfed Powys

34.2	**Cofnodion cyfarfod diwethaf Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion – 06.03.2023**

Cytunwyd bod cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 06.03.2023 yn gywir.

Diolchodd y Cadeirydd i NMc am ei holl waith caled a'i chyfraniadau i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a dymunodd yn dda iddi yn ei rôl newydd.

34.3	**Materion yn codi o'r cyfarfod diwethaf**

Canlyniadau Cyfrifiad 2021:
Byddai Rob Starr yn cyflwyno data'r Cyfrifiad yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Ebrill.
Cadarnhaodd NMc fod CT yn bresennol yn y cyfarfod hwn i gyflwyno data'r Cyfrifiad ar ran Rob Starr.

Aberystwyth Carbon Niwtral a'r Strategaeth Ddatgarboneiddio:
Byddai RJ yn gwneud ymholiadau i weld a oedd adroddiad gwaelodlin Risgiau yn sgil yr Hinsawdd, Cyfoeth Naturiol Cymru yn barod i'w rannu ag Is-grŵp y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.
Cadarnhaodd RJ nad oedd adroddiad gwaelodlin Risgiau yn sgil yr Hinsawdd, Cyfoeth Naturiol Cymru wedi'i gwblhau eto. Y bwriad oedd cwblhau'r adroddiad yn 2023 a'i ddosbarthu cyn gynted ag y byddai'n barod.

Is-grŵp Tlodi
Byddai'r partneriaid yn ystyried staff yn eu sefydliadau a allai ychwanegu gwerth at waith yr is-grŵp a byddent yn rhannu'r manylion cyswllt gyda CM.
Pwysleisiodd NMc y gallai pob un o'r sefydliadau a oedd yn bartneriaid gysylltu â CM pe byddai ganddynt aelodau addas i ymuno â'r Is-grŵp Tlodi.

Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru
Byddai KB yn rhannu sleidiau'r cyflwyniad PwerBwynt â'r Tîm Partneriaethau fel y gellid eu dosbarthu i aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.
Cadarnhaodd NMc fod hyn wedi digwydd.

Lansio ymgynghoriad cyhoeddus ynghylch lleoliad ysbyty newydd ar gyfer gofal brys a gofal wedi'i gynllunio
Byddai ER yn rhannu sleidiau'r cyflwyniad PwerBwynt gyda'r Tîm Partneriaethau fel y gellid eu dosbarthu i aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.
Cadarnhaodd NMc fod hyn wedi digwydd.

Recriwtio aelod o staff i reoli system Gorwel:
Cadarnhaodd NMc fod y disgrifiad swydd ar gyfer y swydd hon wedi'i lunio a nododd y byddai'r swydd yn cael ei hysbysebu'n fuan.

34.4	**Cymeradwyo Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion 2023-28**

Cadarnhaodd y Cadeirydd fod Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion 2023-2028 wedi bod gerbron y Cabinet a'r Cyngor a'i fod wedi'i gymeradwyo ganddynt. Cadarnhaodd NMc fod y cynllun hefyd wedi'i gymeradwyo gan bob un o aelodau statudol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a bod y blaenadroddiad statudol wedi'i ddosbarthu. Diolchodd NMc i bawb a fu'n rhan o'r broses gan ddiolch yn arbennig i Wasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru am ei gefnogaeth wrth baratoi'r ddogfen derfynol. Cynigiodd NMc y dylai Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion gael ei gyhoeddi ar 2.5.2023.

PENDERFYNIAD: Cytunodd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus y gellid cyhoeddi fersiwn derfynol Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion ar 2.5.2023.

34.5	**Trefniadau Llywodraethu a Chyflawni**

Cadarnhaodd NMc y byddai fersiwn ddrafft y fframwaith Llywodraethu a Chyflawni yn cael ei dosbarthu'n fuan. Cyflwynodd NMc y ddogfen ar y sgrîn gan y byddai'n werthfawr i bawb ddeall amcan y ddogfen. Soniodd am bwysigrwydd amlinellu trefniadau llywodraethu'r grŵp o ran y modd yr oedd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn bwriadu cyflawni'r camau gweithredu a oedd wedi'u nodi yn y Cynllun Llesiant Lleol. Nod y ddogfen oedd amlinellu'r amcanion cyflawni a oedd wedi'u cynnwys yng Nghynllun Llesiant Lleol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer 2023-2028 gan roi sylw i'r strategaethau lleol, y grwpiau partneriaeth a'r partneriaethau arweiniol a oedd eisoes yn adrodd i'r Bwrdd ynghyd â manylion y Swyddog Arweiniol a oedd yn gyfrifol am wneud hynny. Roedd y darn hwn o waith yn caniatáu i ni wneud cysylltiadau â'r grwpiau partneriaeth hyn ac roedd yn golygu bod modd adrodd yn ôl i'r Bwrdd yn effeithiol, gan nodi'r bylchau a gwella canlyniadau'r grwpiau hyn.

Roedd y ddogfen ddrafft yn dangos yn glir fod llawer iawn o grwpiau partneriaeth eisoes yn cydweithio ar elfennau o'r Cynllun Llesiant. Roedd yn bwysig nad oeddem yn dyblygu'r gwaith hwn ond ein bod yn hytrach yn cryfhau'r darnau hyn o waith gan nodi unrhyw fylchau posibl. Dywedodd NMc fod y ddogfen ddrafft yn dangos mai swyddogion Cyngor Sir Ceredigion oedd y Swyddogion Arweiniol ar gyfer nifer o'r amcanion cyflawni. Byddai'n fuddiol i'r Swyddogion Arweiniol ddod o wahanol sefydliadau fel y gellid sicrhau cydweithio rhwng y partneriaid.

Awgrymodd NMc y byddai'n werth dosbarthu'r fframwaith Llywodraethu a Chyflawni ymhlith y partneriaid fel y gellid diwygio'r ddogfen yn ôl yr angen cyn ei chadarnhau'n derfynol yng nghyfarfod nesaf y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ym mis Mehefin.

<u>Adborth y sefydliadau sy'n bartneriaid:</u>

Diolchodd IC i NMc am y ddogfen ddrafft a nododd ei fod yn croesawu'r ffordd hon o weithio wrth fynd ati i gyflawni amcanion y grŵp. Cytunodd PK y byddai'r ddogfen yn ddefnyddiol ac y dylai pob un o'r partneriaid ddangos y ddogfen i'w sefydliadau gan ychwanegu manylion grwpiau a meysydd gwaith a oedd eisoes ar waith. Pwysleisiodd mor bwysig oedd deall y broses weithredol o adrodd yn ôl i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus er mwyn sicrhau na fyddai unrhyw oedi o ran y canlyniadau yr oedd y grwpiau hyn eisoes yn gweithio arnynt. Cynigiodd RhLlM y byddai'n well

cynnwys teitlau swyddi yn hytrach nag enwau unigolion yng ngholofn y 'Swyddog Arweiniol'. Hefyd, gofynnodd RhLIM a oedd digon o ystyriaeth wedi'i rhoi i'r cyfrifoldeb y byddai'r swyddogion a'r grwpiau hyn yn ei ysgwyddo, yn enwedig o ran adnoddau ac amser.

CAM GWEITHREDU: Byddai Tîm Partneriaethau Cyngor Sir Ceredigion yn rhannu fersiwn ddrafft y Fframwaith Llywodraethu a Chyflawni gydag aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

CAM GWEITHREDU: Byddai pob aelod o'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn dangos y fframwaith i'w sefydliadau fel y gallent nodi'r grwpiau partneriaeth yr oeddent yn rhan ohonynt.

34.6	Lansio Cynllun Llesiant Lleol 2023-28

Gwnaeth NMc atgoffa pob aelod o'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus am lansiad y Cynllun Llesiant blaenorol yn Theatr Felinfach yn 2018. Roedd Cadeiryddion Is-grwpiau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn bresennol yn y lansiad ac roeddent wedi cyflwyno eu syniadau a'u dyheadau o ran yr hyn y byddai'r is-grwpiau yn eu cyflawni. Gan fod Cynllun Llesiant Lleol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer 2023-2028 bellach yn ei ffurf derfynol, roedd yn bryd ystyried a oedd y Bwrdd am gynnal digwyddiad tebyg neu a oedd yr aelodau o'r farn y byddai gwneud rhywbeth arall yn fwy effeithiol. Cadarnhaodd NMc fod Tîm Partneriaethau Cyngor Sir Ceredigion yn fodlon hwyluso unrhyw drefniadau. Fodd bynnag, byddai angen i aelodau'r Bwrdd yn ehangach ystyried pa fath o ddigwyddiad y byddent yn dymuno ei gynnal a beth fyddai hyd a lled hynny. Dywedodd NMc fod Sir Gaerfyrddin yn bwriadu cynnal gweithdy wrth lansio'r Cynllun Llesiant tra bo Sir Benfro ar hyn o bryd heb benderfynu a fyddai'n cynnal digwyddiad i lansio'r cynllun ai peidio.

Nododd PK nad oedd llawer wedi ymateb i'r ymgynghoriad â'r cyhoedd ynghylch yr asesiad o lesiant. Serch hynny, ychwanegodd fod llawer o amser ac ymdrech wedi'i roi i'r gwaith o baratoi'r cynllun a gan y byddai'r canlyniadau yn dod â budd i gymunedau, byddai'n werth rhoi gwybod i'r cyhoedd am y lansiad. Hefyd, roedd hyn yn gyfle i ymgysylltu â'r cymunedau a thynnu sylw at waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Cytunodd MH y dylai'r Bwrdd gynnal lansiad gan y gallai hyn esgor ar drafodaethau parhaus â'r cymunedau. Awgrymodd y byddai gan dimau cyfathrebu'r partneriaid statudol syniad go dda o'r ffyrdd mwyaf effeithiol o ymgysylltu â'r cymunedau lleol. Nododd RhLIM, pe cytunid ar ddigwyddiad wyneb yn wyneb ar gyfer y lansiad y byddai'n anodd dewis lleoliad, ond dywedodd y byddai defnyddio ffyrdd effeithiol o gyfathrebu ac ymgysylltu yn hollbwysig wrth gynllunio'r digwyddiad. Bu i NMc atgoffa'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus y gallai Cyd-gynhyrchu Cymru ein cynorthwyo i ymwneud â chymunedau a hyrwyddo ymgysylltu effeithiol. Hefyd, bu i NMc gytuno fod hwn yn gyfle gwych i sôn am fanteision y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gan hyrwyddo rôl y Bwrdd a'i swyddogaeth.

Awgrymodd y Cadeirydd y byddai'n werth peidio â mynd i ormod o fanylder ynghylch y lansiad hyd nes y byddai'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi cytuno ar y fframwaith Llywodraethu a Chyflawni gan y byddai hyn yn allweddol o ran esbonio sut yr ydym yn bwriadu cyflawni ein hamcanion.

PENDERFYNIAD: Cytunodd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i gynnal digwyddiad i lansio Cynllun Llesiant Lleol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion ar gyfer 2023-2028.

CAM GWEITHREDU: Byddai eitem ynghylch dyddiadau a lleoliadau posibl ar gyfer y lansiad yn cael ei rhoi ar agenda cyfarfod nesaf y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

34.7	Cyflwyniad am Gyfrifiad 2021

Esboniodd CT y byddai'n cyflwyno data Cyfrifiad 2021 a oedd wedi'i gyhoeddi'n ddiweddar gan ganolbwyntio ar y prif themâu o safbwynt Ceredigion.

Roedd y Cyfrifiad wedi'i gynnal dros ddwy flynedd yn ôl, ar 21 Mawrth 2021. Cyhoeddwyd y canlyniadau cyntaf ym mis Mehefin 2022 ac roedd y Swyddfa Ystadegau Gwladol wedi dechrau ar ail gam y broses o gyhoeddi data. Dywedwyd ei bod yn bwysig cofio mai ciplun mewn amser oedd canlyniadau Cyfrifiad 2021. Cynhaliwyd y Cyfrifiad yn ystod pandemig covid-19 pan oedd cyfyngiadau ar deithio yn parhau i fod ar waith ar draws Cymru. Hefyd, roedd cyfnodau clo cenedlaethol yn bodoli, roedd myfyrwyr yn gweithio o bell ac roedd nifer o drigolion yn gweithio o gartref neu ar ffyrlo. Roedd yn debygol iawn felly fod y sefyllfa bresennol yn wahanol iawn i'r hyn a gofnodwyd ar 21 Mawrth 2021.

Roedd y Cyfrifiad hwn yn cynnwys nifer o gwestiynau newydd nad oeddent wedi'u gofyn o'r blaen. Cyfrifiad 2021 oedd y cyfrifiad cyntaf i ofyn cwestiwn am gymuned cyn-filwyr y lluoedd arfog. Hefyd, gwnaeth y Cyfrifiad hwn ofyn cwestiynau gwirfoddol am gyfeiriadedd rhywiol a hunaniaeth o ran rhywedd am y tro cyntaf. Byddai hyn yn rhoi gwybodaeth fwy cywir i ni am y boblogaeth lesbiaidd, hoyw, deurywiol a thrawsrywiol.

Y data allweddol a drafodwyd:

Poblogaeth- Rhwng y ddau gyfrifiad diwethaf (a gynhaliwyd yn 2011 a 2021), bu gostyngiad o 5.9% ym mhoblogaeth Ceredigion. Roedd ychydig dros 75,900 o bobl yn y sir yn 2011 ond erbyn 2021, roedd y ffigwr wedi cwympo i oddeutu 71,500 o bobl. Roedd Ceredigion yn un o saith awdurdod lleol yng Nghymru lle gwelwyd cwymp yn y boblogaeth. Ar y llaw arall, cafwyd cynnydd o 1.4% ym mhoblogaeth Cymru. Rhwng y ddau gyfrifiad diwethaf, roedd oedran cyfartalog pobl yng Ngheredigion wedi codi o 42 oed i 47 oed. Roedd yr oedran cyfartalog yng Ngheredigion ychydig yn uwch na'r oedran cyfartalog yn Sir Gaerfyrddin ac yn uwch na'r oedran cyfartalog ar gyfer Cymru gyfan. Yn gyffredinol, bu gostyngiad yn nifer y plant, y bobl ifanc a phobl o oedran gweithio a chynnydd yn nifer y bobl a oedd yn perthyn i'r grwpiau oedran hŷn. Dywedwyd bod nifer o oblygiadau i'r dirywiad cyffredinol a'r ffaith bod y boblogaeth yn heneiddio gan gynnwys goblygiadau o ran y farchnad waith, goblygiadau o ran cyllid, ystyriaethau o ran ein diwylliant a'r Gymraeg a phwysau ar wasanaethau lleol megis iechyd a gofal cymdeithasol.

Yng Nghyfrifiad 2021, roedd tua 38,900 o drigolion Ceredigion wedi nodi iddynt gael eu geni yng Nghymru. Roedd hyn yn cyfateb i 54.4% o'r boblogaeth leol ac yn ostyngiad bach ers 2011. Roedd nifer y trigolion yng Ngheredigion a oedd wedi'u geni yng Ngwlad Pwyl wedi codi o ychydig o dan 700 yn 2011 i ychydig o dan 950 yn 2021. Roedd ffigurau'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn dangos bod mwy na 2,525 o gyn-filwyr yn byw yng Ngheredigion ym mis Mawrth 2021. Roedd hyn yn cyfateb i 4.1% o'r boblogaeth breswyl arferol 16 oed a throsodd. Roedd rhan fwyaf y cyn-filwyr yn byw yn Aberteifi ac Aberporth (5.1% o'r boblogaeth breswyl arferol). Roedd yn debygol bod cyfran uwch o gyn-filwyr yn byw yn ne'r Sir am fod yna gysylltiad hanesyddol â'r lluoedd arfog.

Ethnigrwydd - roedd data'r Cyfrifiad ar ethnigrwydd yn dangos bod newid bach wedi bod yng Ngheredigion yn ystod y degawd diwethaf. Y grŵp ethnig mwyaf o hyd oedd "Gwyn" ac roedd 96.2% o bobl yng Ngheredigion yn 2021 wedi nodi eu bod yn perthyn i'r grŵp hwn. Roedd hyn ychydig yn is na'r ffigwr yn 2011 lle gwnaeth 96.7% nodi eu bod yn perthyn i'r grŵp hwn. Gwnaeth

1.5% nodi eu bod yn "Asiaidd, Asiaidd Cymreig neu Asiaidd Prydeinig (o gymharu â 1.4% yn y degawd blaenorol). Bu cynnydd o 0.2 pwynt canran yn nifer y bobl a nododd mai eu grŵp ethnig oedd "Cymysg neu Amlethnig" a "Du, Du Cymreig, Du Prydeinig, Caribïaidd neu Affricanaidd a dyma oedd y cynnydd mwyaf ymhlith y grwpiau ethnig lefel uchel yn yr ardal hon.

Hunaniaeth genedlaethol - Yn 2021, yr hunaniaeth genedlaethol fwyaf cyffredin yng Ngheredigion o hyd oedd "Cymro/Cymraes" yn unig. Roedd bron un ym mhob dau o bobl (46.7%) wedi nodi eu bod yn "Gymro/Cymraes" o gymharu â 46.6% yn 2011. "Prydeiniwr/Prydeinwraig yn unig" a "Sais/Saesnes yn unig" oedd yr hunaniaethau mwyaf cyffredin wedi hynny. Ceredigion oedd â'r ganran ail isaf yn y wlad o bobl a oedd yn nodi eu bod yn "Gymro/Cymraes a Phrydeiniwr/Prydeinwraig yn unig" a'r ganran chweched isaf o bobl a oedd yn nodi eu bod yn "Gymro/Cymraes yn unig".

Y Gymraeg - Nododd llai na hanner (45.3% / 31,678) o'r preswylwyr arferol yng Ngheredigion 3 oed a throsodd eu bod yn medru siarad Cymraeg. Dyma oedd y ganran isaf erioed i'w chofnodi mewn cyfrifiad ac roedd hyn yn ostyngiad o 3,286 o bobl ers 2011. Tuedd ar i lawr oedd hon a oedd wedi parhau ers 1981. Fodd bynnag, roedd cyflymder y dirywiad yn arafach dros y degawd diwethaf o'i gymharu â chyfnodau eraill. Ar ôl dweud hynny, o blith holl Awdurdodau Lleol Cymru, Ceredigion oedd â'r drydedd gyfran fwyaf o siaradwyr Cymraeg ledled Cymru. Roedd yn bwysig nodi effaith bosib pandemig COVID-19 ar y ffigurau hyn gan y gallai'r pandemig fod wedi effeithio'n negyddol ar yr hyn a gofnodwyd o ran gallu pobl (yn enwedig plant) o ran y Gymraeg.

Statws Gweithgarwch Economaidd - Yn 2021, roedd 2% o breswylwyr Ceredigion (16 oed a throsodd) wedi nodi eu bod yn ddi-waith. 2.3% oedd y ffigwr hwn yn 2011 felly bu gostyngiad bach. Yn 2021, gwnaeth llai na hanner (47%) nodi eu bod yn weithwyr cyflogedig (ac eithrio myfyrwyr llawn amser), o gymharu â 47.0% yn 2011. Roedd y siart yn tynnu sylw at y cynnydd yng nghanran y preswylwyr yng Nghymru a oedd wedi ymddeol dros y degawd (cynnydd o 24.9% i 27.7%).

Tai - Yng Ngheredigion y gwelwyd y cynnydd mwyaf yng Nghymru yng nghyfran yr aelwydydd a oedd yn berchen ar eu cartref eu hunain (o 67.6% yn 2011 i 68.6% yn 2021).

Cyfeiriadedd Rhywiol - Cwestiwn newydd a gwirfoddol oedd hwn ac felly, nid oedd modd cymharu'r atebion â data'r gorffennol. Roedd Cyfrifiad 2021 yn dangos bod yr amrywiaeth rhywiol yng Ngheredigion yn fawr a bod hyn yn cymharu'n ffafriol ag ardaloedd awdurdodau lleol eraill Cymru. Roedd 4.9% o boblogaeth Ceredigion wedi nodi cyfeiriadedd rhywiol LGB+, sef yr ail gyfran uchaf o blith holl awdurdodau lleol Cymru. Caerdydd oedd ar y brig lle'r oedd 5.3% wedi nodi cyfeiriadedd LHD+. O ddadansoddi'r data ymhellach, Ceredigion oedd â'r gyfran fwyaf o bobl drwy Gymru a oedd wedi nodi eu bod yn ddeurywiol.

Addysg - roedd y gweithlu yng Ngheredigion yn parhau i fod yn un a feddai ar gymwysterau da a Cheredigion oedd yr awdurdod lleol â'r gyfran leiaf o breswylwyr nad oedd ganddynt gymwysterau (14.7%) - roedd hyn 4.3 pwynt canran yn is na ffigurau 2011.

Iechyd - Yn 2021, nododd 48.0% o breswylwyr Ceredigion bod eu hiechyd yn "dda iawn". Roedd hyn yn well na'r ffigwr o 47.8% yn 2011. Cododd y nifer a oedd wedi nodi eu hiechyd yn "dda" o 31.8% i 32.8%. Nododd 1.3% (ffigwr tebyg i 2011) o breswylwyr Ceredigion bod eu hiechyd "yn wael

iawn" a chafwyd gostyngiad o 4.8% i 4.2% yn y nifer a nododd bod eu hiechyd yn "wael". Er ein bod wedi gwell gwelliannau dros y degawd, roedd yn werth nodi effaith bosibl pandemig covid-19 a'r modd y gallai hyn fod wedi dylanwadu ar ganfyddiad pobl o'u hiechyd a'r ffordd yr oeddent yn ei ystyried.

Gofal di-dâl - Ers Cyfrifiad 2011, rydym wedi gweld gostyngiad bach yng nghanran y preswylwyr yng Ngheredigion a oedd yn darparu gofal di-dâl. Serch hynny, wrth ddadansoddi nifer yr oriau o ofal a ddarperir, roedd tueddiadau gwahanol yn dod i'r amlwg. Roedd y nifer a nododd eu bod yn darparu hyd at 19 awr o ofal di-dâl bob wythnos wedi lleihau rhwng 2011 a 2021. Ar y llaw arall, roedd y nifer a nododd eu bod yn darparu 20 awr neu fwy o ofal di-dâl wedi cynyddu. Roedd gan yr ardal hon y gyfran uchaf o bobl a oedd yn darparu hyd at 19 awr o ofal di-dâl bob wythnos a'r bumed gyfran isaf o bobl a oedd yn darparu rhwng 20 a 49 awr o ofal di-dâl bob wythnos.

Anabledd - Yng Ngheredigion y gwelwyd y cynnydd pwynt canrannol ail mwyaf, o blith holl siroedd Cymru, yng nghyfran y preswylwyr a oedd yn nodi eu bod yn anabl ac wedi'u cyfyngu rhywfaint. Yn ystod y cyfnod hwn, cododd Ceredigion uwchben pump o awdurdodau lleol gan gynnwys Sir Gaerfyrddin ac Abertawe ac erbyn hyn, Ceredigion oedd â'r gyfran pumed uchaf o bobl a oedd yn nodi eu bod yn anabl ac wedi'u cyfyngu rhywfaint.

<u>Pwyntiau i'w nodi:</u>
Nododd CT, er bod 47% o boblogaeth Ceredigion wedi derbyn copi papur o Gyfrifiad 2021 i'w gwblhau, fod ganddynt hefyd yr opsiwn i gwblhau'r Cyfrifiad ar-lein. Dywedodd HLL y byddai dadansoddiad o'r modd yr oedd unigolion wedi dewis cwblhau'r Cyfrifiad yn ddiddorol. Cadarnhaodd RhLlM fod yna newid yn nifer y myfyrwyr yr oeddent yn eu gweld ac y gallai hyn fod oherwydd y cyrsiau ychwanegol yr oedd y Brifysgol yn awr yn eu cynnig. O edrych at y dyfodol, roedd yn bwysig cydnabod manteision annog y myfyrwyr hyn i fyw a gweithio yn yr ardal ar ôl iddyn nhw gwblhau eu hastudiaethau.

34.8	**Unrhyw Fater Arall**

Ni chodwyd yr un mater arall.

34.9	**Dyddiadau'r cyfarfodydd nesaf**

13 Mehefin 2023
4 Medi 2023
4 Rhagfyr 2023